

Menukaart

‘Grip op grote projecten’

Het doel van deze menukaart is te presenteren welke opties er zijn om als raad beter in positie te komen ten aanzien van dossiers die veel impact hebben op de stad, maar ook de nodige (financiële) risico's met zich meebrengen.

Het leest als een menukaart, waarbij je zo veel mag opscheppen als je wil, maar niet alles evengoed samen smaakt.

Gang 1: Informatiepositie raad versterken

1. Aanvullende afspraken informatievoorziening over Spoorzone Arnhem Oost

De raad kan ten aanzien van Spoorzone Arnhem Oost aanvullende afspraken maken over de informatievoorziening van een specifiek project, bijvoorbeeld Spoorzone Arnhem Oost. Daarin kan de raad duidelijk maken welke informatie wanneer verwachten van het college. Bijvoorbeeld dat er tweejaarlijks voortgangsrapportages moeten komen waarin de raad integraal wordt ingelicht over de voortgang, de financiële risico's, toekomstscenario's en mitigatiemaatregelen. Deze voortgangsrapportages kunnen gebundeld worden in een informatiedossier. Dat kan ook onderdeel zijn van het overdrachtdossier voor de volgende raad na de gemeenteraadsverkiezingen.

Het gaat om aanvullende afspraken, bovenop wat de huidige afspraken staan, zoals aangegeven in de memo *‘Welke informatie ontvangt de raad over stedelijke ontwikkeling? : hoe hebben we het nu georganiseerd?’*. Als raad kun je je actiever opstellen om aan te geven wat je daarvan verwacht.

Voorbeelden:

[Raadsdossier Knoop XL Eindhoven](#)

2. Handleiding projectbeheersing

De raad kan het college opdracht geven om een ‘Handleiding projectbeheersing’ op te stellen en conform te handelen. Dit biedt een transparante wijze van opdrachtgever en -nemerschap binnen de gemeente, zorgt voor duidelijke afspraken over tijdig bijsturen van projecten en bevordert integraal werken tussen verschillende afdelingen binnen de gemeenten en externe partijen. Hiervoor past een gesprek met ambtelijk over hoe dit nu al georganiseerd is in de organisatie en wat deze handleiding voor meerwaarde heeft.

Voorbeelden:

[Handleiding projectbeheersing gemeente Utrecht](#)

3. Opdracht Rekenkamer (sturen op contra expertise)

Conform art. 182 GW kan de gemeenteraad de Rekenkamer verzoeken om naar een bepaald onderwerp onderzoek te doen. Dat kan zijn naar de rol van de raad bij grote projecten in z'n

algemeenheid, maar ook om bijvoorbeeld een checklist op te stellen. De raad kan natuurlijk ook op een andere manier externe expertise inhuren.

Voorbeelden:

Den Haag - [Grip op grote projecten - Rekenkamer Den Haag](#)

Rotterdam – Evaluatie Regeling Risicovolle projecten [onderzoeksopzet Regeling risicovolle projecten | Rekenkamer.rotterdam.nl](#)

Leiden - [Grip op projecten \(rekenkamerleidenleiderdorp.nl\)](#)

Gang 2: Sturen op ‘Grote projecten’

Verschillende gemeenten identificeren ‘grote projecten’ en gaan daar anders mee om dan reguliere taken. Het gaat dan vaak om inhoudelijke/bestuurlijke/financieel complexe dossiers met grote maatschappelijke of financiële impact en/of risico. Niet uitsluitend gericht op het fysieke domein. Hierin kun je op verschillende manieren op sturen. Van zwaar naar licht gedefinieerd.

4. Regeling grote projecten

Bij een Regeling Grote Projecten worden er vooraf diverse criteria gesteld zodat voor raad, college en ambtelijk duidelijk is wat een Groot Project is. Als dat het geval is zijn er automatisch afspraken van toepassing rondom de informatievoorziening, governance en risicomanagementsysteem van zo’n project. Een dergelijke regeling zorgt voor een sterkere informatiepositie van de raad, maar ook van het ambtelijk apparaat. Zo kan er worden afgesproken dat in dat geval het project intern onder een verzwaard controle regime valt en er bijvoorbeeld een projectcontroller wordt benoemd. Daarnaast draagt het bij aan de sturing en beheersing vooraf en tijdens het project, in plaats van alleen controle achteraf. Veel grotere gemeenten werken met een Regeling grote projecten. Niet alleen in het fysieke domein, ook bijvoorbeeld grotere ICT-aanpassingen of herijking sociale zekerheidsstelsel worden aangemerkt als ‘groot project’.

Voorbeelden:

[Tweede Kamer](#)

[Provincie Limburg](#)

[Haarlem](#)

[Rotterdam](#)

[Sittard](#)

5. Paragraaf Grote Projecten in Begroting & Jaarstukken

De gemeenteraad kan in de financiële verordening opnemen welke paragrafen het college – naast de verplichte paragrafen uit de Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) – in de begroting (en jaarstukken) moet opnemen. Onderdeel hiervan kan een paragraaf Grote Projecten zijn. Welke projecten worden aangemerkt als grote projecten wordt vastgesteld met de begroting. In de paragraaf Grote Projecten geeft het college onder andere de stand van zaken weer van de grote projecten. Voor de projecten kan verder worden opgenomen: doel, status, planning.

Voorbeelden:

[Provincie Friesland](#)

[Gemeente Sliedrecht](#)

6. Checklist 'grote projecten'

De gemeenteraad kan verzoeken een checklist 'grote projecten' op te stellen, waarin punten staan waaraan in het besluitvormingsproces van de raad vanaf planvorming tot en met realisatie moet worden voldaan. De checklist helpt de gemeenteraad om de informatie over projecten te beoordelen op kwaliteit en volledigheid.

Voorbeelden:

[Coevorden](#)

[Nijmegen](#)

[Den Haag](#)

7. Scenarioplanning

Scenarioplanning is een instrument waarbij je scenario's ontwikkelt om de toekomst te verkennen. Dit met als doel in een organisatie strategische beslissingen effectiever en efficiënter te kunnen nemen. Met scenarioplanning worden diverse strategieën in kaart gebracht, afhankelijk van economische, demografische of maatschappelijke veranderingen die zich gedurende de gebiedsontwikkeling kunnen voordoen. Vraag als raad bijvoorbeeld aan het college hoe er in geval van een veranderend economisch tij, een vertraging in de uitvoering, of een toename van de kosten door de gemeente kan worden gereageerd. Scenarioplanning wordt over het algemeen door gemeente(raden) weinig tot niet gebruikt, omdat het met name nuttig is grote ontwikkelingen over de lange termijn, maar kan bij grote projecten dus zeker van meerwaarde zijn.

Gang 3: Organiseren als raad

8. Raadscommissie

Een raadscommissie kan de besluitvorming van de gemeenteraad voorbereiden en overlegt met het college van B&W over raadsvoorstellen die het project raken. De commissie biedt langdurige, procesmatige en integrale ondersteuning van de raad rond de ontwikkelingen van het aangewezen project. Daarnaast kunnen er bijvoorbeeld op verzoek van de commissie relevante opleidings- en informatie-activiteiten voor raadsleden en fractievolgers worden georganiseerd of kunnen er externen worden uitgenodigd voor advies. Zie de bijlage voor keuzemogelijkheden bij de oprichting van een raadscommissie.

Voorbeelden:

Eindhoven – [Commissie Knoop XL](#)

Nijmegen – [Raadscommissie grondexploitatie grote binnenstedelijke projecten Nijmegen](#)

9. Volggroep of procesbegeleidingscommissie

In plaats van een vaste raadscommissie die verschillende grote projecten volgt en gemandateerd is om daarover te besluiten, is het ook mogelijk om als raad een volggroep in te stellen per groot project (zoals de spoorzone). Dat is een groep raadsleden die periodiek bijgeraapt worden, ook achter gesloten deuren, op werkbezoek gaan en als waakhond voor de raad fungeren. Dus als zij in hun werk als volggroep merken dat het nodig is om hierover in de raad van gedachten te wisselen, dan is dat mogelijk.

Een volggroep krijgt geen mandaat om besluiten ten aanzien van het project dat zij volgen voor te bereiden richting een besluitvormende raadsvergadering. Dat blijft lopen via de raadskamers op de Politieke Avond.

Voorbeelden:

Tilburg - [Volggroepen Gemeente Tilburg \(notubiz.nl\)](https://notubiz.nl)

Rotterdam – [Procesbegeleidingscommissie](#)

Bijlage: raadscommissie, mogelijkheden & opties

De vrijheid om een raadscommissie in te richten is vrij groot en de spelregels ervan zullen moeten landen in een eigen Reglement van Orde. Hieronder worden een aantal onderwerpen benoemd waarin een keuze gemaakt kan worden. En wat direct inzicht geeft in de meerwaarde van een raadscommissie:

1. Deelname aan de raadscommissie: het is mogelijk meerdere leden van een fractie te benoemen tot een commissie (hoeveel dat maximaal of minimaal is wordt vastgelegd in het RvO), zodat zowel ruimtelijke/inhoudelijke woordvoerders als financiële woordvoerders of fractievoorzitters deel kunnen nemen. Door met vaste leden te werken wordt gewerkt aan opbouw van kennis, expertise en continuïteit. Het zijn steeds dezelfde leden van de fractie die deelnemen. Dit kunnen ook fractievolgers zijn.
2. Afbakening onderwerp: beperkt de raadscommissie zich tot enkel de Spoorzone of ook de vier grootschalige verstedelijkingsgebieden uit de Omgevingsvisie? Of is de afbakening in de complexiteit of omvang van de financiering en het financieel risico?
3. Ruimte voor vaste adviseurs: er is in een raadscommissie ruimte om vaste adviseurs te benoemen die deelnemen aan de bijeenkomsten. Denk daarbij aan de concerncontroller van de gemeente, de omgevingsmanagers, de accountant of externe adviseurs (indien gewenst).
4. Mandaat om raadsvoorstellen voor te bereiden voor de raad: de raadscommissie kan het mandaat krijgen om, in plaats van in raadskamers, raadsvoorstellen voor te bereiden voor behandeling in de gemeenteraad. Hierdoor kunnen zij ook politieke vragen stellen, moties en amendementen bespreken en inhoudelijk debat voeren.
5. Themasesies en werkbezoeken: het is mogelijk dat naast vergaderingen op de Politieke Avond er themasesies en werkbezoeken worden georganiseerd met als doel om de achtergrondkennis op thema's te verdiepen. Dit heeft een technisch karakter.
6. Besloten vergaderingen: in het Reglement van Orde is het mogelijk om voorwaarden op te schrijven dat de raadscommissie achter gesloten deuren kan vergaderen. Dit kan bijvoorbeeld wenselijk zijn als het gaat om op de hoogte te worden gebracht van onderhandelingen of meer in detail bijgepraat te worden op de financiële stukken. Het staat buiten kijf dat iedere vergadering zo veel mogelijk openbaar is en dat transparantie geborgd moet worden.
7. Vaste vergadermomenten op de Politieke Avond: de raadscommissie kan vooraf ingepland worden op de Politieke Avonden, zodat het stuurbaar is welke informatie besproken kan worden.